

MUMS PATĪK DOMĀT

Elīna Reitere, kinozinātniece

1. Es sevi raksturotu ar frāzi «būt klāt, bet nebūt uz vietas» – jau vairākus gadus dzīvoju Vācijā. Taču izrādās, ka ģeogrāfiskā distance un dzīvošana divās kultūrtelpās var būt ieguvums, ja jāanalizē Latvijas filmas. Man ir svarīgi parādīt, ka ikkatru jaunāko latviešu filmu var ierakstīt kādos pasaules kino kontekstos vai analīzes tradīcijās. Arī dažādi teorētiskie uzstādījumi, kur kā piemērus vairāk esam pieraduši redzēt ārzemju filmas, var tikt izmantoti Latvijas kino analīzē. Jo 2019. gadā patiesi nekas vairs nerodas tukšā vietā.

2. Esmu savu skolu un skolotāju veidots produkts. Piemēram, Minsteres Latviešu ģimnāzijā mums jau pirmajā nedēļā iemācīja vārdu «interpretācija», kas bija pilnīgs pretpretmets līdz tam Latvijas skolā pieprasītajai faktiņu iekalšanai no galvas. Savukārt bakalaura studijas Latvijas Kultūras akadēmijā sniedza ļoti plašu zināšanu bāzi par pasaules kultūras un kino vēsturi. Vēlākās maģistrantūras un doktorantūras studijas Johana Gūtenberga Maincas Universitātē iemācīja, no vienas puses, lasīt mākslas darbu tuvu tekstam, no otras puses, pievienoja manam instrumentārijam teorijas mežģīnes.

3. Jēdziens «ideāla recenzija» it kā pieļauj, ka būtu iespējams viens vienīgi pareizais viedoklis. Es drīzāk uzsvērtu viedokļu dažādības nepieciešamību, lai varētu teikt, ka mēs kā kritiķi esam radījuši bagātu ierosmju lauku, kā mākslas darbu (filmu) ne vien vērtēt, bet arī piedāvāt dažādus veidus, kā uz to vispār paskatīties.

Tā kā recenzija ir subjektīvs mākslas darba redzējums, būtiskāks, manuprāt, ir jautājums, vai tas, ko recenzents, pateicoties savai dzīves un darba pieredzei, zināšanu bagāžai, talantam, garastāvoklim, valodiskajām prasmēm utt., spēj savīt vienlaidu kopumā ar žanrisku birku recenzija, mani pārlicina kā mākslas darba (filmas) redzējums. Tas nebūt nenozīmē, ka mūsu viedokļiem būtu jāsakrīt. Galvenais ir tekstā just autora balsi, kas recenziju atšķir no filmas sinopses apraksta.

4. Viedokļa publicēšana par kino vairs nav tikai atsevišķu personu privilēģija, tāpēc, kaut pasaules drukātajos medijos apmaksāti kinokritiķi ir kļuvuši par pavisam retu parādību, acīmredzams tomēr ir fakts, ka vēl nekad līdz šim par kino nav ticis runāts tik daudz kā tagad – pateicoties sociālajiem tīkliem, blogiem, videoesejām utt. Tāpēc tagad ir kinokritikas zelta laikmets. Šī iemesla dēļ es arī sociālos tīklus uztveru kā savu darba instrumentu, kur gan uzzināt kolēģu pirmos iespaidus par viskarstāk gaidīto režisora X jaunāko filmu, gan gūt ierosmes domāšanai un lasīšanai par kino vai filmu ieteikumus. Plašajā un absolūti nepārskatāmajā kino piedāvājumā arī man ir svarīgi, ka ir personas ar viedokli, kas nav algoritms un palīdz izvēlēties.